

Zrození vulkánu Geldingadalir

Dějství první (19. března – 5. dubna)

Země se po 800 letech probouzí

V pátek 19. března 2021, v době vrcholících restrikcí spojených se šířením pandemie covid-19, obletěla svět žhavá novina. O půl deváté večer místního času se na Islandu začala rodit nová sopka! Její kužel začal růst v místě 180 metrů dlouhé sopečné trhliny situované v zóně aktivní sopečné činnosti na hranici mezi Eurasijskou a Severoamerickou deskou. Trhlina se vytvořila asi jen 40 kilometrů od hlavního města Reykjavíku a 20 kilometrů od mezinárodního letiště v Keflavíku. Islandský poloostrov Reykjanes, kde žije většina islandské populace, nezažil podobnou erupci s výlevy žhavé lávy téměř celých osm století. Poslední známá

vulkanická aktivita na tomto poloostrově, která s přestávkami trvala přibližně 400 let, skončila okolo roku 1240, tedy v době, kdy u nás vládl čtvrtý český král z rodu Přemyslovců, Václav I., a Evropu pustošily mongolské nájezdy.

Samotné erupci předcházela několikaměsíční zvýšená seismická aktivita, která se v širší oblasti projevovala řadou zemětřesení – tzv. zemětřesnými roji. Poslední tři týdny před narozením „babyvulkánu“ bylo seismografy zaznamenáno více než 40 000 otřesů. Vědci tedy věděli a předem varovali, že ke vzniku nového vulkánu nejspíš brzy dojde – nedalo se však odhadnout přesné datum ani místo, kde se země roztrhne vedví. Těsně před svým

narozením se budoucí vulkán na seismických zařízeních ohlásil takzvaným *tremorem*, tedy typickým dlouhým nízkofrekvenčním signálem, jenž ohlašuje přesun rozžhaveného magmatu směrem k povrchu. K vizuálnímu potvrzení výlevu láv došlo přibližně o 20 minut později, než jej zaregistrovaly seismografy, tedy okolo 20:50. K narození nového vulkánu nakonec došlo v údolí Geldingadalir v oblasti štítové sopky Fagradalsfjall, severovýchodně od rybářského městečka Grindavík. Island měl tedy od onoho pátečního březnového večera další sopečný přírůstek, který dostal jméno Geldingadalir!

Snímek nově se rodícího vulkánu Geldingadalir tak, jak jej měli možnost spatřit první návštěvníci v neděli 21. března 2021. Vulkán je v této fázi přístupný z bezprostřední blízkosti a dobře tekoucí láva se volně rozlévá na přeměněné sopečné produkty starších podledovcových erupcí do svého nejbližšího okolí.
Foto: Daníel Páll Jónasson